

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΑΥΤΙΣΤΙΚΟΥ ΦΑΣΜΑΤΟΣ (ΔΑΦ)

Καπίρη Μαρία

Νοσηλεύτρια T.E, MEd, MSc

Εκπαιδευτικός Δ/βάθμιας εκπαίδευσης (ΠΕ 87.02)

Συντομογραφίες

ΔΑΔ: Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές

ΔΑΦ: Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος

ΑΡΑ: American Psychiatric Association

DSM: Diagnostic & Statistical Manual of Mental Disorders

ICD : International Classification of Diseases

TEACCH: Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children

Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές (ΔΑΔ)

Ο όρος διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές, εισήχθει από την Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία (ΑΡΑ) το 1980 και συνδέεται με μια ομάδα πέντε διαταραχών που χαρακτηρίζονται από καθυστέρηση στην ανάπτυξη βασικών λειτουργιών, όπως είναι η κοινωνικοποίηση και η επικοινωνία.

Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές (ΔΑΔ)

Ο χαρακτηρισμός διάχυτη δηλώνει ότι:

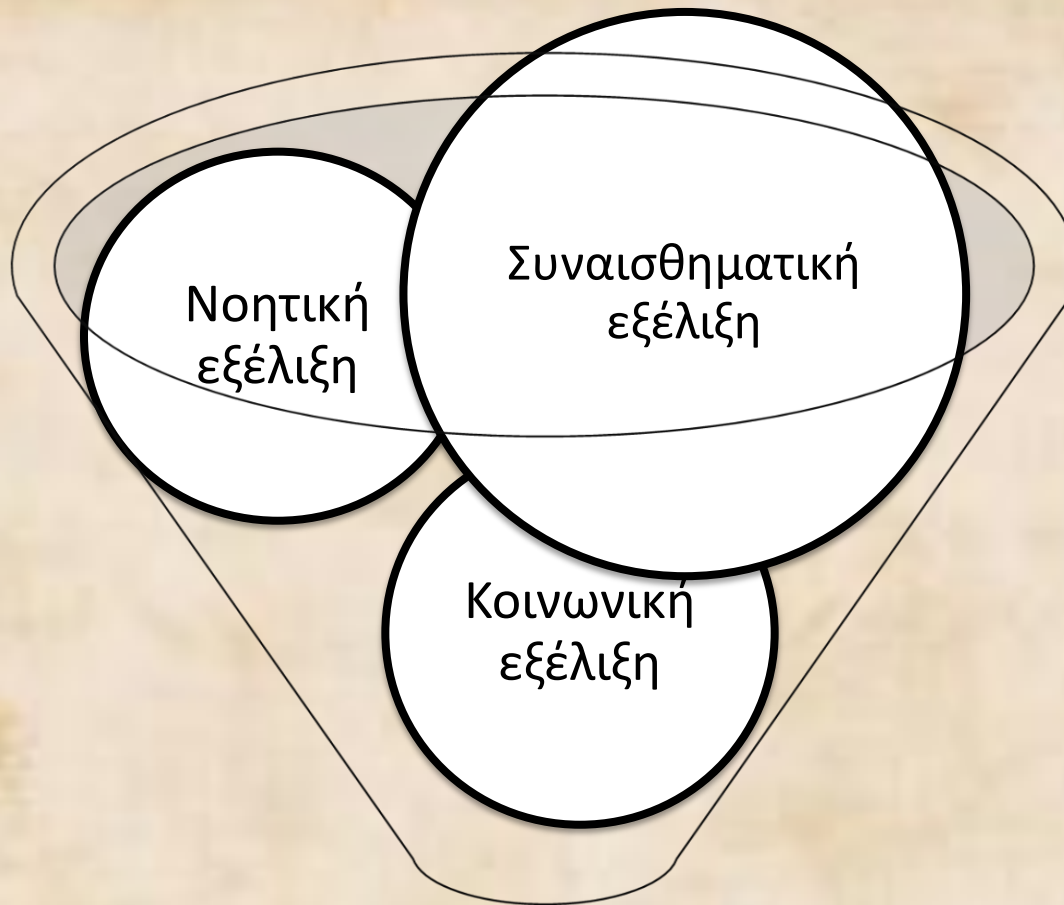

η διαταραχή επηρεάζει σφαιρικά την ανάπτυξη
του πάσχοντος προσώπου

Ο όρος «αναπτυξιακή» δηλώνει ότι:

η διαταραχή εμφανίζεται κατά την περίοδο της
ανάπτυξης (Γενά, 2002).

ΔΑΔ

Τύποι ΔΑΔ

Σύμφωνα με τα ταξινομικά συστήματα DSM-IV, της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Εταιρείας (1996) ICD-10 του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (1997), έχουν διατυπωθεί 5 τύποι ΔΑΔ.

- Διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή μη προσδιοριζόμενη αλλιώς ή άτυπος αυτισμός
- Αυτισμός (η πιο γνωστή κατηγορία)
- Η διαταραχή Rett
- Η παιδική αποδιοργανωτική διαταραχή
- Η διαταραχή Asperger

Οι αλλαγές στην τρέχουσα έκδοση του DSM.

- Ο γενικός όρος «Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές» (ΔΑΔ) αντικαταστάθηκε από τον όρο «Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος» (ΔΑΦ).
- Οι διαγνωστικές υποκατηγορίες (Αυτισμός, Σύνδρομο Άσπεργκερ και ΔΑΔ - μη άλλως προσδιοριζόμενη) απαλείφθηκαν.
- Η ΔΑΦ θεωρείται πλέον ως μία διαγνωστική κατηγορία, με μία ομάδα συμπτωμάτων.

Αυτισμός

- ❖ Μία πολύπλευρη και **ισόβια νευρο-αναπτυξιακή διαταραχή**, κατά την οποία επηρεάζονται ποικίλες περιοχές της ανάπτυξης και κυρίως η **επικοινωνία** του παιδιού με τον κοινωνικό περίγυρο (Πεχλιβάνη, 2016).
- ❖ Εντάσσεται σε μια ευρύτερη ομάδα διαταραχών που αναφέρεται με τον όρο Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΑΡΑ, 2013)

Το φάσμα του αυτισμού

Επειδή τόσο η φύση όσο και η ένταση των δυσλειτουργιών ποικίλουν από άτομο σε άτομο που εμφανίζει τη διαταραχή, χρησιμοποιείται η έννοια του «Φάσματος».

Ο όρος «φάσμα» αντικατοπτρίζει το εύρος και τη διαφορετική βαρύτητα των συμπτωμάτων. Ακόμα και στο ίδιο το άτομο με αυτισμό η εικόνα μπορεί να αλλάζει ανάλογα με την ηλικία και τη νοητική του ικανότητα (ΑΡΑ,2013).

Χαρακτηριστικά

- ▶ Ελλείμματα στην κοινωνική συμπεριφορά και στην αλληλεπίδραση.
- ▶ Διαταραγμένη λεκτική & μη λεκτική επικοινωνία
- ▶ Περιορισμένα και επαναλαμβανόμενα μοτίβα συμπεριφοράς (DSM5;APA, 2013).

Κοινωνική συμπεριφορά & αλληλεπίδραση

- ✓ Επικοινωνιακά ελλείμματα
- ✓ Απόπειρες κοινωνικής προσέγγισης με ασυνήθιστους τρόπους
- ✓ Μειωμένη αντίληψη συναισθημάτων
- ✓ Δυσκολία ανταπόκρισης σε κοινωνικές αλληλεπιδράσεις (απουσία ενδιαφέροντος για τους συνομηλίκους)
- ✓ Δυσκολία στο συμβολικό παιχνίδι

Επικοινωνία

- ✓ Ελλείμματα στη λεκτική & μη λεκτική επικοινωνία (Απουσία λόγου & εκφράσεων/μη πραγματοποίηση βλεμματικής επαφής)
- ✓ Ηχολαλικός λόγος
- ✓ Φτωχό λεξιλόγιο
- ✓ Παλινδρόμηση στην ανάπτυξη του λόγου
- ✓ Ανεπαρκής κατανόηση της γλώσσας του σώματος και των χειρονομιών

Περιορισμένα ή επαναλαμβανόμενα μοτίβα συμπεριφοράς- ενδιαφερόντων

- ✓ Επιμονή στην ομοιότητα, άκαμπτη προσκόλληση στις ρουτίνες, τελετουργικά μοτίβα ή και σε στερεοτυπίες λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς
- ✓ Εξαιρετικά περιορισμένα, συγκεκριμένα ενδιαφέροντα που παρουσιάζουν ανωμαλία στην ένταση ή στην εστίαση
- ✓ Υπερ ή υποδραστηριότητα στην αισθητηριακή αντίληψη ή ασυνήθιστο ενδιαφέρον για τα αισθητηριακά ερεθίσματα του περιβάλλοντος (DSM-V, 2013)

Βαρύτητα των συμπτωμάτων

Το DSM-5 ορίζει τρεις υποκατηγορίες με βάση τη βαρύτητα εκδήλωσης των συμπτωμάτων:

Επίπεδο 3: τα άτομα χρήζουν ανάγκη ιδιαίτερης ενισχυμένης υποστήριξης

Επίπεδο 2: τα άτομα χρήζουν ανάγκη ενισχυμένης υποστήριξης

Επίπεδο 1: τα άτομα χρήζουν απλώς ανάγκη υποστήριξης (American Psychiatric Association, 2013)

Διαγνωστικά Κριτήρια ΔΑΦ

- Τα βασικά διαγνωστικά συστήματα για τη διάγνωση του αυτισμού είναι το DSM της APA και το ICD του WHO.
- Το πρώτο (DSM) χρησιμοποιείται κυρίως στις ΗΠΑ ενώ το δεύτερο (ICD) είναι διαδεδομένο στην Ευρώπη, όμως και τα δύο συστήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν εναλλάξ.
- Οι τρέχουσες (τελευταίες) εκδόσεις είναι η 10η για το ICD (**ICD-10**) και η 5η για το DSM (**DSM-5**).

Τα δύο εργαλεία καθορίζουν τα εξής **τρία συμπτώματα**, που είναι απαραίτητα να συνυπάρχουν, σε άτομα που διαγιγνώσκονται με διαταραχές του αυτιστικού φάσματος:

- α) Δυσκολίες στην κοινωνική αλληλεπίδραση.
- β) Δυσκολίες στην επικοινωνία.
- γ) Στερεοτυπικές, επαναλαμβανόμενες συμπεριφορές, δραστηριότητες και ενδιαφέροντα.

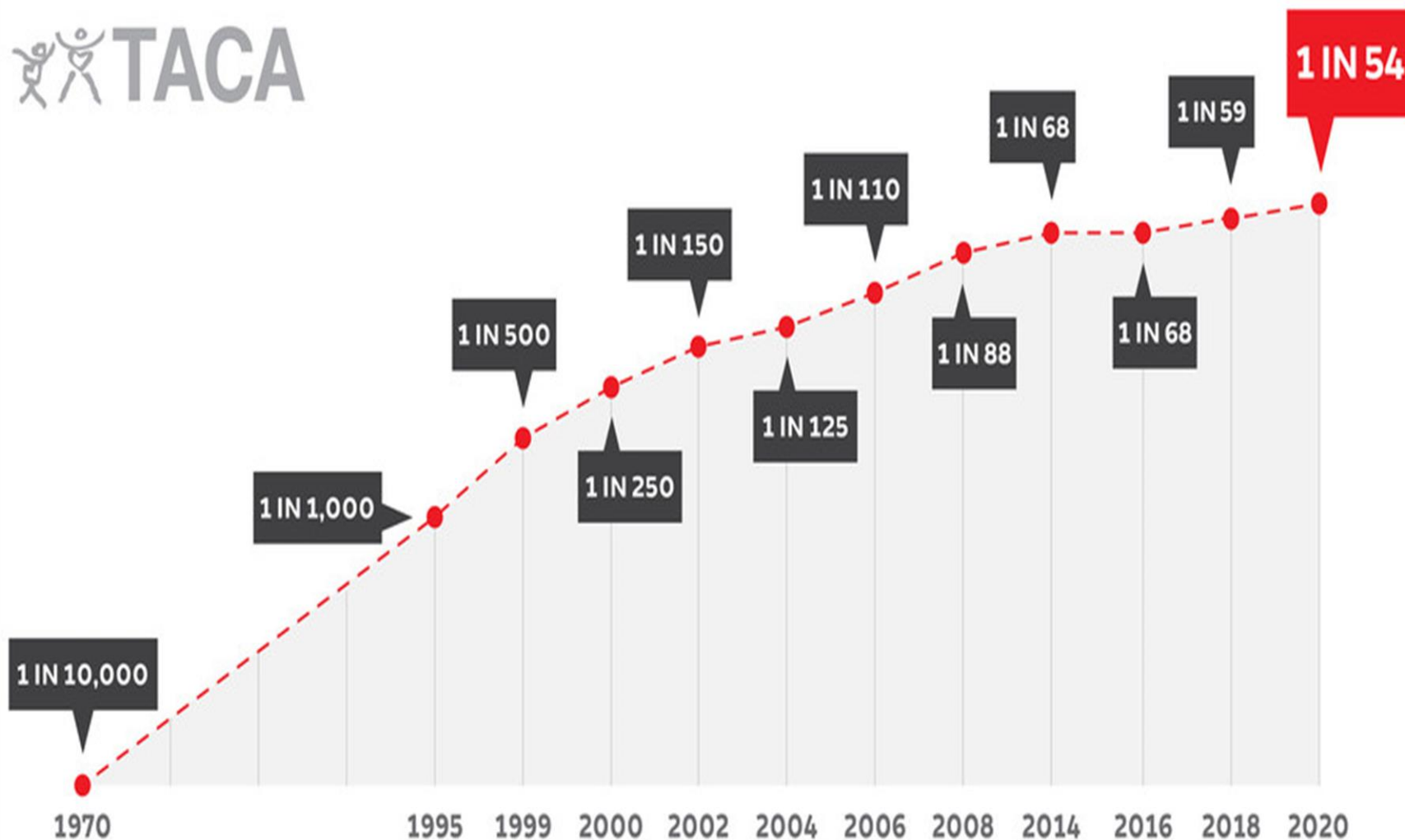
Αιτιοπαθογένεια

- Για πολλά χρόνια, ήταν ευρέως αποδεκτό ότι οι γονείς που αδιαφορούσαν για τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών τους ευθύνονταν για τον αυτισμό. Ωστόσο, ποτέ δεν ανακαλύφθηκε μία αιτιώδης σχέση μεταξύ της προσωπικότητας του γονέα και του αυτισμού.
- Πρόσφατες έρευνες καταδεικνύουν μία σαφή βιολογική προέλευση του αυτισμού με τη μορφή μιας μη φυσιολογικής εγκεφαλικής ανάπτυξης, δομής ή & νευροχημείας.
- Ορισμένοι ειδικοί πιστεύουν ότι συγκεκριμένα γονίδια μπορεί να καθιστούν ένα παιδί πιο επιρρεπές στον αυτισμό, και ότι η έκθεση σε συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς παράγοντες μπορεί να οδηγήσει στην ανάπτυξη της διαταραχής σε ορισμένα άτομα (Amaral, 2017).

Επιπολασμός Αυτισμού

- Ο επιπολασμός του αυτισμού κυμαίνεται από 0,01% έως 2,6% .
- Αναφορικά με το φύλο υπερτερούν κατα πολύ τα αγόρια (τέσσερα αγόρια ανά ένα κορίτσι), ενώ εκδηλώνεται σε ίση αναλογία σε όλες τις κοινωνικοοικονομικές τάξεις (Fombonne, 2020).

Επιδημιολογικά στοιχεία

<https://tacanow.org/news/autism-prevalence-is-now-1-in-54-signifying-the-seventh-increase-in-prevalence-rates-reported-by-the-cdc-since-2000>

Η διαφαινόμενη άνοδος αποδίδεται:

- ✓ Στην εξέλιξη των διαγνωστικών εργαλείων
- ✓ Στην ευρύτητα της ταξινόμησης του αυτιστικού φάσματος
- ✓ Στο έντονο ερευνητικό ενδιαφέρον
- ✓ Στην εμβάθυνση της κατανόησης της διαταραχής
- ✓ Στην αποδοχή της ύπαρξης περιβαλλοντικών αιτιολογικών παραγόντων, που σχετίζονται με την εμφάνιση της ΔΑΦ.

Συννοσηρότητα

- Ένα μεγάλο ποσοστό (70%) των ατόμων που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού παρουσιάζουν συννοσηρότητα με μία τουλάχιστον ακόμα ψυχική διαταραχή.
- Το ποσοστό των ατόμων με αυτισμό και συνοδό νοητική υστέρηση κυμαίνεται μεταξύ 30% έως 40%.

Εντοπισμός & Διάγνωση

- Η διάγνωση γίνεται συνήθως βάσει των κριτηρίων του DSM-IV.
- Ο αυτισμός μπορεί να διαγνωστεί αξιόπιστα στην ηλικία των 18 μηνών, με τις σύγχρονες έρευνες να αναπτύσσουν μεθόδους για τη διάγνωση στα πρώτα γενέθλια του παιδιού.
- Ο προκριματικός έλεγχος βρεφών για εντοπισμό πρώιμων προειδοποιητικών ενδείξεων είναι σημαντικός, δεδομένου ότι η έγκαιρη διάγνωση συσχετίζεται με θεαματικά καλύτερα αποτελέσματα.

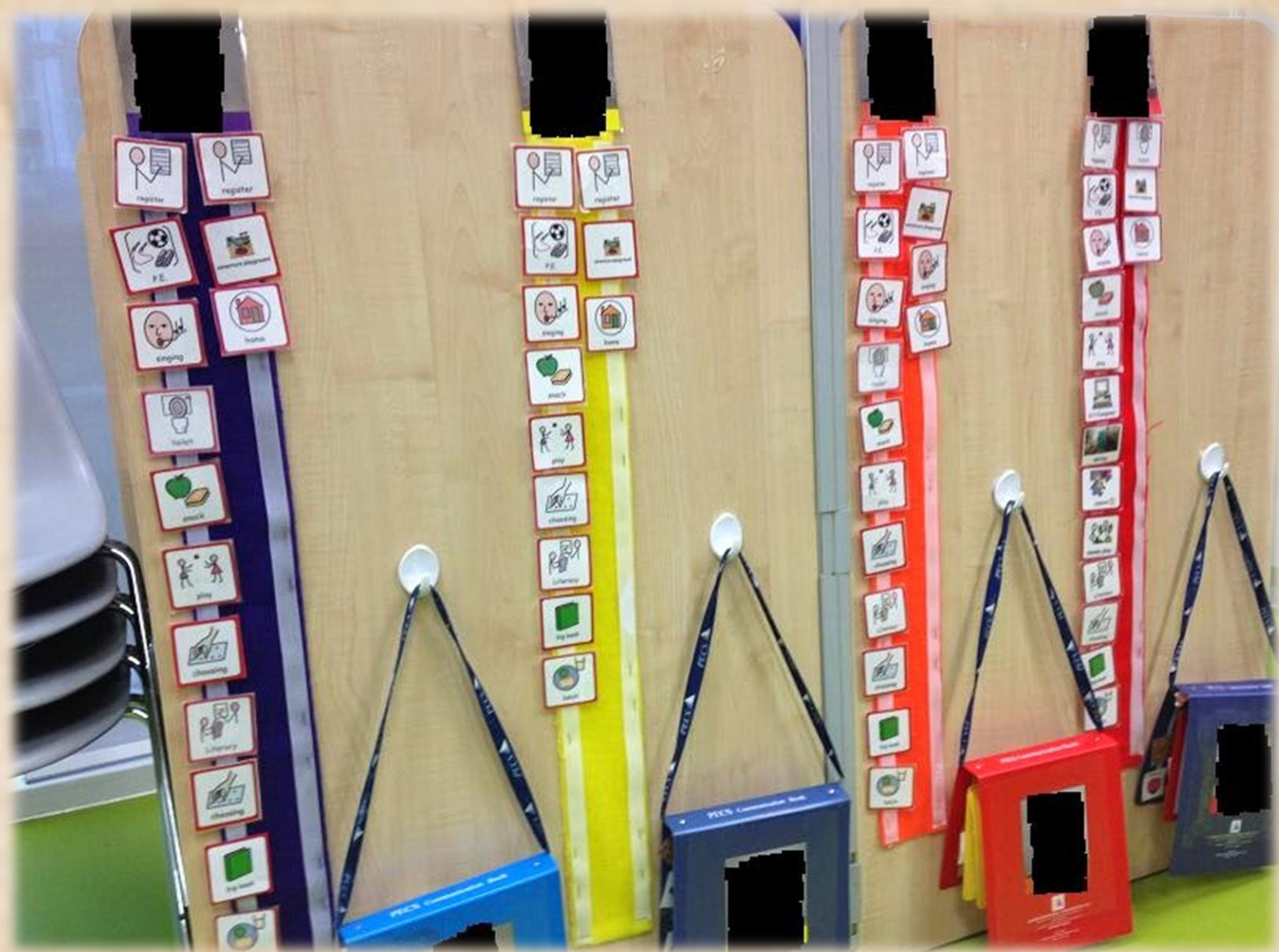
Θεραπεία

Μοναδική διαθέσιμη μέχρι σήμερα θεραπεία είναι η **πρώιμη διάγνωση** και η **πρώιμη παρέμβαση** μέσω ειδικών προγραμμάτων TEACCH, λογοθεραπείας, εργοθεραπείας, αισθητηριακής ολοκλήρωσης και ψυχοκοινωνικής εκπαίδευσης.

Μέθοδος TEACCH

Το TEACCH (Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children) εστιάζει στην:

- **Δομημένη εκπαίδευση**
- **Οργάνωση ατομικών χώρων εργασίας**
- **Ατομικών ημερήσιων προγραμμάτων**
- **Χρήση οπτικών βοηθημάτων.**

Σας ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή & το χρόνο σας.

Βιβλιογραφία

- Amaral, D. G. (2017, January). Examining the causes of autism. In *Cerebrum: the Dana forum on brain science* (Vol. 2017). Dana Foundation.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: Author.
- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington, DC: Author.
- Fombonne, E. (2020). Epidemiological controversies in autism. *Swiss Archives of Neurology, Psychiatry and Psychotherapy*, 171(01).

Γενά, Α. (2002). *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές. Αξιολόγηση-Διάγνωση-Αντιμετώπιση*. Εκδόσεις Ιδιωτική.

Πεχλιβάνη, Χ. (2016). *Ενσυναισθητική ικανότητα και αυτιστικά χαρακτηριστικά σε νεαρούς ενήλικες*.